

Broj: 01-490/21-3
Podgorica, 24.09.2021. godine
MK

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Sl. list CG", br. 42/11 i 32/14), nakon završenog ispitnog postupka po pritužbi XY., daje

MIŠLJENJE

1. Uvod

1. Podnositeljka je u pritužbi, između ostalog, istakla: da je presudom Osnovnog suda u Herceg Novom P.br. 783/10 od 21.12.2011. godine razveden brak sa tadašnjim suprugom Y. X.; da su njihova mal. djeca Y. X. (...2005.g.) i Y. X. (...2003.g.) povjereni majci, da je otac obavezan da daje doprinos za izdržavanje djece, ukupno 250,00 eura mjesečno, te uređen način održavanja ličnih odnosa djece i oca; da otac ne daje redovno doprinos za izdržavanje djece; da je zbog nedavanja izdržavanja presudom Osnovnog suda u Herceg Novom K.br. x/2015 od 25.02.2016. godine, oglašen krivim i osuđen uslovnom osudom, kojom mu je utvrđena kazna zatvora u trajanju od 50 dana koja se neće izvršiti ukoliko okrivljeni u roku od 1 godine od pravosnažnosti presude ne izvrši novo krivično djelo, te pod drugim uslovom u roku do 1.04.2016. godine, oštećenim (djeci) isplati iznos od 4.250 eura na žiro-račun zak. zastupnice; da on i dalje ne daje redovno novac za izdržavanje djece, zbog čega je u septembru 2018. godine, podnijela krivičnu prijavu Osnovom državnim tužilaštvu u Herceg Novom, radi duga od 3250 eura; da je to tužilaštvo **06.06.2019. godine** protiv okrivljenog predalo optužni akt; da se taj postupak odugovlači jer više od dvije godine nije okončan postupak; da je predmet dobio poslovnu oznaku **K. x/ 2019**; da za svo to vrijeme, okrivljeni ne daje novac za izdržavanje djece; a da je trenutni dug za alimentaciju više od 6000 eura, a on je osuđivan dva puta zbog toga; da su ugrožena prava njene djece.

2. Postupanje Zaštitnika

2. Povodom navedene pritužbe, Zaštitnik je pokrenuo ispitni postupak i zatražio izjašnjenje od Osnovnog suda u Herceg Novom.

Predsjednik Suda, Zaštitniku je dostavio sveobuhvatno izjašnjenje u kojem se navode aktivnosti suda u konkretnom slučaju. Između ostalog ističe se: da je 06.06.2019. g. Osnovnom sudu u Herceg Novom dostavljen optužni predlog ODT Herceg Novi, podnijet protiv okrivljenog X.Y., zbog dva krivična djela nedavanje izdržavanja iz čl.221 st.1 KZ; da je predmetom K.br.x/19 prvobitno zadužena sudija XY; da kao predsjednik suda preuzeo postupanje u predmetu; da je 12.09.2019.g. održan glavni pretres (iako je branilac okrivljenog tražio odlaganje glavnog pretresa) na kojem su saslušani okrivljeni, zakonska zastupnica oštećenih - majka XY i izvedeno je više pisanih dokaza, pri čemu je prihvaćen predlog branioca da se pribavi medicinska dokumentacija na ime okrivljenog i sprovede medicinsko vještačenje, kao i da se sasluša svjedok XY..., dok je sud po službenoj dužnosti odlučio da se sprovede ekonomsko-finansijsko vještačenje kako bi se egzaktno utvrdilo koliko je novca okrivljeni dužan oštećenima po osnovu neplaćenih izdržavanja; da je

24.09.2019. g. održan glavni pretres na kojem je saslušan svjedok, a strankama uručen primjerak nalaza i mišljenja sudskog vještaka ekonomsko-finansijske struke; da je na pretresu od 12.11.2019.g. gdje je saslušan sudski vještak medicinske struke, određeno da se ima saslušati sudski vještak ekonomsko-finansijske struke radi pojašnjenja nalaza i mišljenja; da je 14.11.2019. g. održan glavni pretres na kojem je saslušan sudski vještak ekonomsko - finansijske struke, te određeni drugi dokazi koji će se izvesti; da je 28.11.2019. g. glavni pretres odložen jer sudu nije bio dostavljen nalaz i mišljenje sudskog vještaka ekonomsko-finansijske struke (naknadnom provjerom ustanovljeno je da je taj dokument sudu bio dostavljen još 18.11.2019.g. ali očiglednim propustom, dokument nije dostavljen blagovremeno postupajućem sudiji-predsjedniku suda); da je 12.02.2020. g. održan glavni pretres na kojem je pročitana nalaz i mišljenje sudskog vještaka ekonomsko-finansijske struke od 18.11.2019.g. i usvojen predlog branioca da se pribave od javnog izvršitelja spisi predmeta I.br.486/19 kako bi se ustanovilo da li je zbog dugovanja iz optužnog akta u izvršnom postupku došlo do naplate sredstava u korist oštećenih; da glavni pretres od 04.03.2020.g. nije održan usljed pandemije korona virusa; da nakon nastavka rada sudova glavni pretres je održan dana 07.07.2020.g. i na njemu je izvršen uvid u spise predmeta javnog izvršitelja I.br.486/19 nakon čega je zastupnik optužbe detaljno precizirao optužni akt a sud odredio sprovođenje dopunskog vještačenja; dana 07.09.2020.g. odložen glavni pretres obzirom da sudu nije dostavljen nalaz i mišljenje sudskog vještaka ekonomsko-finansijske struke; da je 08.10.2020.g. sudu pristupio novi branilac okrivljenog; da je sud odredio dodatno vještačenje kako bi se sudski vještak ekonomsko-finansijske struke izjasnio da li je bilo odbijanja sa sredstava okrivljenog u predmetu I.br.974/15 radi naplate potraživanja oštećenih; da je predsjednik suda bio na liječenju od korona virusa do sredine decembra mjeseca 2020.godine zbog čega su odložena ročišta; da je glavni pretres od 10.02.2021.g. odložen jer nije bilo dokaza da su strankama poslali pozivi za ročište; da je glavni od 21.04.2021.g. odložen zbog lošeg zdravstvenog stanja sudije; da su glavni pretresi od 24.06.2021.g i od 15.07.2021. odloženi usljed štrajka advokata, što je onemogućilo pristupanje branioca okrivljenog; da je naredni glavni pretres zakazan za dan 06.09.2021.g.

Između ostalog se ističe, da iz ovako postavljene hronologije postupanja u predmetu K.br.x/19, predsjednik suda smatra da jasno proizilazi da to što do sada nije okončan rad na predmetu, ne može se pripisati neobjektivnom ili/i pristrasnom radu suda, niti se može govoriti o zlonamjernom odugovlačenju postupka u namjeri pomaganja okrivljenom. Da je tačno da je okrivljeni tokom postupka mijenjao branioca, da okrivljeni i njegovi branioci nijesu odmah ispostavljali sve dokazne predloge, ali sud nije smio žrtvovati valjano utvrđenje činjeničnog stanja zbog ovakvog ponašanja odbrane. Na kraju se ističe da su svi dokazi u ovom trenutku izvedeni tako da se na prvom narednom pretresu može očekivati okončanje postupka.

3. Podnositeljka pritužbe, u usmenom razgovoru sa predstavnicom Institucije Zaštitnika¹ istakla da je ročište za glavni pretres od 6.09.2021. godine, odloženo jer se optuženi nije pojavio zbog navodne bolesti – Covid-19, a da dokaz o tome nije dostavio sudu, čime doprinosi odugovlačenju postupka.

3. Utvrđene činjenice

4. Iz pritužbe, izjašnjenja i dostavljene dokumentacije proizilazi:

- da je presudom Osnovnog suda u Herceg Novom P.br. 783/10 od 21.12.2011. godine, razveden brak podnositeljke pritužbe i Y. X., djeca povjerena majci, a otac obavezan da daje doprinos za izdržavanje 250,00 eura mjesečno;
- da otac djece ne daje redovno doprinos za njihovo izdržavanje;
- da je presudom Osnovnog suda u Herceg Novog K.br. x/2015, od 25.12.2015. godine, oglašen krivim zbog krivičnog djela nedavanje izdržavanja iz čl. 221 st. 2 KZ CG i osuđen uslovnom osudom;
- da je 2018. godine, zbog nedavanja alimentacije, podnositeljka pritužbe podnijela krivičnu prijavu protiv bivšeg supruga;
- da je 06.06.2019. godine, Osnovno državno tužilaštvo u Herceg Novom podnijelo optužni predlog protiv njega zbog krivičnog djela nedavanje izdržavanja;

---

¹ Službena zabilješka br 490-21 od 13.09.2021.g.

- da je u predmetu koji je dobio poslovnu oznaku K.br. x/19, iako je bila zadužena druga sudija, predsjednik suda preuzeo postupanje;
- da je podnositeljka pritužbe kao zakonska zastupnica oštećenih – djece, ispostavila imovinsko-pravni zahtjev sudu;
- da je od 12.09.2019. godine, kada je održan glavni pretres, održano nekoliko ročišta za glavni pretres, dok je devet ročišta odloženo;
- da su izvedeni određeni dokazi u predmetu;
- da od podnošenja optužnog predloga, u postupku u kojem su oštećena mal. djeca podnositeljke pritužbe koja ne dobijaju izdržavanje, nije donijeta odluka više od dvije godine.

4. Relevantni propisi

Domaće pravo

5. Ustavom Crne Gore („Sl. list CG“ br. 1/7, 38/13) utvrđeno je:

„Svako ima pravo na pravično i javno suđenje u razumnom roku pred nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom. (čl. 32)

Dijete uživa prava i slobode primjerno njegovom uzrastu i zrelosti.“(Član 74/1)

6. Porodičnim zakonom („Sl. list CG“ br. 1/07, 53/16 i 76/20) je propisano:

Svako je dužan da se rukovodi najboljim interesom djeteta u svim aktivnostima koje se direktno ili indirektno tiču djeteta.

Najbolji interes djeteta ima prioritet i utvrđuje se polazeći od: - prava djeteta; - mišljenja i želje djeteta; - uzrasta, razvojnih sposobnosti i drugih ličnih svojstava djeteta; - potrebe zaštite života i zdravlja djeteta; - potrebe osiguranja bezbjednosti djeteta; - potrebe fizičkog, emocionalog, obrazovnog, socijalnog i drugog razvoja djeteta; - prethodnog iskustva i okolnosti u kojima dijete živi; - potrebe očuvanja stabilnosti i kontinuiteta odnosa sa roditeljima, porodicom i sredinom iz koje dijete potiče ili u kojoj boravi i uticaja promjene sredine; - kvaliteta odnosa koje je dijete uspostavilo sa roditeljima, članovima porodice ili drugim licima i neposrednih i dugoročnih posljedica održavanja tih odnosa; - potrebe očuvanja porodičnih odnosa, a naročito odnosa sa braćom i sestrama; - uticaja odvajanja od roditelja, drugih članova porodice, a naročito od braće i sestara; - potrebe očuvanja ličnog i porodičnog identiteta; - kulturne, nacionalne, etničke, vjerske i jezičke pripadnosti, odnosno porijekla djeteta; i - drugih okolnosti i stanja koja mogu da utiču na dobrobit djeteta.“(čl. 5b)

Roditelji su dužni da izdržavaju svoju djecu. (čl. 254/1)

Postupak u vezi sa porodičnim odnosima hitan je ako se odnosi na dijete ili roditelja koji vrši roditeljsko pravo. (čl. 317/1)

7. Zakonikom o krivičnom postupku („Sl. list CG“, br. 57/09, 49/10, ..., 28/18, 116/20)

Sud je dužan da postupak sprovede bez odugovlačenja i da onemogući svaku zloupotrebu prava koja pripadaju licima koja učestvuju u postupku. (čl. 15/2)

8. Zakonom o sudovima („Službeni list Crne Gore“, br. 11/15 i 76/20), propisano je:

Svako ima pravo na nepristrasno suđenje u razumnom roku i da u njegovoj pravnoj stvari, nezavisno od stranaka i svojstva pravne stvari, sudi sudija određen slučajnom dodjelom predmeta. (čl. 5)

Radom suda rukovodi predsjednik suda.

Predsjednik suda organizuje rad u sudu, vrši raspored poslova i preduzima mjere radi urednog i blagovremenog izvršavanja poslova u sudu. (čl. 30 stav 1 i 2)

Međunarodno pravo

9. Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda utvrđeno je:

«Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj odgovornosti protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona.»(Čl. 6 stav 1)

10. Konvencijom o pravima djeteta UN-a utvrđuje se:

„U svim akcijama u vezi s djecom, bez obzira da li ih poduzimaju javne ili privatne društvene dobrotvorne institucije, sudovi, upravne vlasti ili zakonska tijela, najbolji interesi djeteta biće od prvenstvenog značaja. Države-potpisnice uzimaju na sebe da osiguraju djetetu zaštitu i brigu koja je potrebna za njegovu dobrobit, uzimajući u obzir prava i dužnosti njegovih roditelja, zakonskih staratelja ili drugih pojedinaca zakonski odgovornih za njega, i da bi se ovo postiglo, preduzeće sve zakonske i upravne mjere. (Član 3. stav 1 i 2) Strane ugovornice će preduzeti sve odgovarajuće mjere kako bi obezbudile da dijete dobija izdržavanje od roditelja ili drugih lica koja su finansijski odgovorna za dijete, kako u okviru strana ugovornica, tako i iz inostranstva. (čl. 27 tač 4)

11. Evropskom konvencijom o ostvarivanju dječijih prava (Savjet Evrope), propisano je:

„U postupcima koji se tiču djeteta sudski organ postupi hitno, kako bi se izbjegla nepotrebna odlaganja i obezbijedili postupci kojima se osigurava brzo sprovođenje donijetih odluka. Sudski organi su ovlašćeni da u hitnim slučajevima, kad je to potrebno, donesu odluke koje odmah postaju izvršne. „(čl. 7)

12. Zakonom o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore („Sl. list CG“ br 42/11 i 32/14) propisano je:

Zaštitnik/ca u vršenju svoje funkcije djeluje na način što: ukazuje, upozorava, kritikuje, predlaže ili preporučuje. (čl. 20)

Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda. (čl. 41)

5. Zaključna ocjena

13. Na osnovu sprovedenog ispitnog postupka proizilazi da u postupku odlučivanja o optužnom predlogu protiv bivšeg supruga podnositeljke pritužbe, zbog nedavanja izdržavanja za djecu, Osnovni sud u Herceg novom, više od dvije godine, nije donio prvostepenu presudu. U konkretnom predmetu, oštećena strana su djeca podnositeljke pritužbe, mal. XY. i mal. XY.

Iz cjelokupne situacije i postupka, evidentno je da je mal. djeci X.. i X. povrijeđeno pravo na izdržavanje od strane roditelja te da je time ugrožen i njihov najbolji interes.

Naime zapaža se da problem sa plaćanjem alimentacije za djecu, egzistira još od 2016. godine, imajući u vidu da je optužnim predlogom obuhvaćen period 2016. - 2018. godine, kao i da je otac djece i ranije osuđivan zbog krivičnog djela nedavanja izdržavanja.

14. Zaštitnik takođe primjećuje da je u ovom postupku, zakonska zastupnica djece, ispostavila i imovinsko pravni zahtjev. Svrha krivičnog postupka je ostvarenje određenog javno-pravnog zahtjeva, odnosno rješavanje pitanja postojanja ili nepostojanja krivičnog djela i u okviru njega krivice okrivljenog, te nakon toga, ako se ustanovi postojanje krivičnog djela, svrha konkretnog postupka i izricanje određene krivične sankcije. Oštećena strana, takođe ima i dodatni interes koji se ogleda, kako u težnji da krivac bude kažnjen, tako i u nastojanju da se namire njegovi određeni imovinski interesi, koji su povrijeđeni učinjenim krivičnim djelom. Iako namirenje takvih interesa oštećenog nije primarni zadatak krivičnog postupka, iz pravno tehničkih razloga, kao i razloga cjelishodnosti, omogućava se da se i takvi interesi ostvaruju u krivičnom postupku, ali pod određenim uslovima, koji se svode na mogućnost da se takve odluke, koje suštinski nijesu krivičnopravnog karaktera, mogu donijeti bez većih teškoća².

---

² Komentar Zakonika o krivičnom postupku – Prof. dr Milan Škulić

15. Iz utvrđenih činjenica proizilazi da je optužni predlog podnijet u junu 2019. godine. Takođe se konstatuje iz raspoložive dokumentacije, da je okrivljeni – dužnik izdržavanja, već osuđivan 2015. godine, presudom Osnovnog suda u Herceg Novom – uslovnom osudom, za isto krivično djelo.

16. Konstatuje se da je Osnovni sud u Herceg Novom, preduzimao procesne radnje i mjere u predmetu K.br.x/19, održano je nekoliko ročišta za glavnu raspravu na kojima su izvedeni dokazi, dok je devet ročišta odloženo.

Glavni pretresi su odlagani iz različitih razloga (zdravstveni-spriječenost postupajuće sudije zbog zdravstvenih razloga usljed covid-19, promjena branioca, kašnjenje dostavljanja nalaza vještaka, štrajk advokata i dr.). Zaštitnik razumije činjenicu da su ročišta odlagana iz zdravstvenih razloga usljed virusa Covid-19, kao i usljed štrajka advokata, na koje sud objektivno nije mogao uticati, niti ih predvidjeti.

17. Zaštitnik primjećuje, da podnositeljka pritužbe nije podnosila kontrolni zahtjev Sudu, kao jedan od mehanizama za ubrzanje postupka, koji je imala na raspolaganju, shodno odredbi člana 9 Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku³.

18. Evropski sud za ljudska prava u Strazburu ukazuje da je odgovornost na domaćim sudovima da urade sve da se izbjegne nepotrebno kašnjenje u postupanju⁴. Takođe jedan od faktora koje je potrebno uzeti u obzir je najbolji interes djeteta. Naime osnovni princip UN Konvencije o pravima djeteta (član 3) obavezuje države članice da se u **svim** aktivnostima i postupcima, koji se tiču djece, rukovode najboljim interesom djeteta.

19. Zaštitnik cijeneći sve navedeno, u konkretnom slučaju nije mogao utvrditi da je podnositeljki pritužbe, odnosno mal. djeci koje u postupku zastupa, povrijeđeno pravo na pravično suđenje u razumnom roku iz člana 32 Ustava Crne Gore i člana 6 Evropske konvencije o ljudskim pravima.

20. Međutim, uzimajući u obzir složenost predmeta u činjeničnom i pravnom smislu, te interes i značaj predmeta spora za mal. djecu podnositeljke pritužbe, Zaštitnik, **UKAZUJE** Osnovnom Sudu u Herceg Novom da radi donošenja odluke u ovoj pravnoj stvari u daljem toku postupka **K.br. x/19**, shodno odredbi člana 15 st. 1 tač. 2 Zakonika o krivično postupku, isti sprovede bez odugovlačenja i onemoguću svaku zloupotrebu prava koja pripadaju licima koja učestvuju u postupku.

**ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE
Snežana Mijušković**

D-na:

- podnositeljki pritužbe - XY
- Osnovni sud u Herceg Novom
- a/a

³ ("Službeni list Crne Gore", br. 011/07 od 13.12.2007)

⁴ Vernillo v. France, 20. februar 1991, st. 38,